

PERSMEDEDELING

28 april 2025

Living Lab Herk & Mombeek toont hoe gebiedsgericht herstel van watersystemen droogte én wateroverlast tegengaat

In tijden van toenemende klimaatverandering en na de waterbom van 2021, is de nood aan weerbare watersystemen urgenter dan ooit. Het adviesrapport **Weerbaar Waterland** schuift watersysteemherstel naar voor als dé structurele oplossing. In het Living Lab Herk & Mombeek wordt dit op een grensverleggende manier concreet gemaakt. De aanpak steunt op samenwerking, innovatieve modellen en lokale kennis.

Vlaams minister van Omgeving en landbouw Jo Brouns: *“Het ‘Living Lab Herk en Mombeek’ is een inspiratiebron voor het waterbeleid van de komende jaren. Het project toont dat samen én lokaal nadenken over de uitdagingen van de toekomst, de beste garantie is voor voldoende draagvlak en engagement. Deze manier van werken waarbij het waterbeleid vorm krijgt via samenwerkingsverbanden met lokale partners is de richting die we met de nieuwe Blue Deal willen inslaan. Deze nieuwe Blue Deal zal het kompas zijn om te bouwen aan een Vlaanderen dat weerbaar is, waterwijs en waar het goed leven is voor mens en natuur.”*

Tijdens de 12de Demerdag – het jaarlijkse netwerkmoment voor wateractoren en gebiedscoalities in het Demerbekken – wordt het actieplan van het Living Lab voorgesteld. De initiatiefnemers – het Demerbekkensecretariaat, KU Leuven, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en Regionaal Landschap Haspengouw & Voeren – brachten daarvoor lokale waterstakeholders samen rond een ambitieus en gedragen plan.

Hoe houden ‘sponsmaatregelen’, voldoende water in het landschap vast om wateroverlast en droogte te voorkomen? In dit Living Lab bepaalt de lokale gebiedscoalitie zélf welke klimaatschade aanvaardbaar is. Daarvoor combineren ze veldkennis met data. Via een innovatief watermodel worden deze schadegrenzen en doelstellingen getoetst aan toekomstige klimaatscenario’s. Zo ontstaat een co-creatief proces dat uniek is in Vlaanderen: het formuleren van *waterzekerheidsdoelen* op maat van het landschap.

Met de methode van “*wat-als-scenario’s*” worden verschillende toekomstbeelden onderzocht:

- **Wat als** we enkel versnellen met de bestaande maatregelen? → Dan blijken de doelen deels haalbaar.
- **Wat als** we enkel inzetten op civieltechnische oplossingen? → Dan is er grootschalige grondinname nodig voor buffers en irrigatie.
- **Wat als** we het landgebruik aanpassen aan het watersysteem? → Dan ontstaat ruimte voor natuurlijke buffering, maar vergt dat moeilijke keuzes.

De uiteindelijke visie die hieruit voortvloeit, bevindt zich tussen deze extremen. Ze zoekt naar het slim inzetten van sponsmaatregelen, landschapsherstel én mogelijke teeltwijzigingen. De sponsmaatregelen landen zowel in natuurgebieden en nabij de waterlopen als in dorpskernen en op akkers, graslanden en fruitpercelen. Living Lab Herk & Mombeek is één van de vier pionierende coalities binnen het Vlaamse programma **Water+Land+Schap**, dat brongerichte oplossingen uittest op deelbekeniveau. De ervaring uit dit traject voedt toekomstige integrale projecten in het Demerbekken én inspireert het Vlaamse waterbeleid.

De Vlaamse Milieumaatschappij is een Vlaams overheidsagentschap dat zich opstelt als oplossingsgerichte partner voor water, lucht en klimaatadaptatie. Samen met partners en belanghebbenden streeft de VMM naar impact op het terrein en in het beleid in Vlaanderen. Meer info op ymm.vlaanderen.be.